

УДК 343.14+340.1+342.5+7

Кириченко Олександр Анатолійович –

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри права факультету економіки і права,
Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика,
alankir23@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8748-6431>

Oleksandr A. Kirichenko –

doctor of juridical sciences, professor,
Head of the Department of Law,
Faculty of Economics and Law,
Philip Orlyk International Classical University
(2 Kotelnikova Street, Nikolayev, Ukraine, 54003)

Косаревська Ольга Віталіївна –

кандидат педагогічних наук, доцентка,
старша викладачка кафедри кримінального процесу
Одеського державного університету внутрішніх справ

Olga V. Kosarevska –

candidate of pedagogical sciences, associate professor,
senior researcher of the scientific work organization department
Odesa State University of Internal Affairs
(1 Uspenska Street, Odesa, Ukraine, 65000)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3680-8389>

Шаповалова Інна Олександрівна –

доцент кафедри державно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ

Inna O. Shapovalova

Assistant Professor of Department of State and Legal Disciplines
of Odesa State University of Internal Affairs
(1 Uspenska Street, Odesa, Ukraine, 65000)
<https://orcid.org/0000-0001-5607-2837>

Юридичні ляпсуси у вигляді ретроспективного застосування обтяжуючого закону за триваючими кримінальними правопорушеннями

У статті доведено, що колегія суддів кримінальної касаційної інстанції в порушення вимог ч. 1 і ч. 3 ст. 3 КК України джерелом кримінального законодавства визнала не вказані норми кодексу про «час (період) вчинення кримінального правопорушення, а власний «винахід» у вигляді своєрідної «канабіс-теорії про день вчинення триваючого кримінального правопорушення у розумінні всього періоду його вчинення», вважаючи, однак, таким лише день закінчення зберігання наркотиків. В силу цього в порушення чисельних вимог національного та міжнародного законодавства було ретроспективно поширено дію обтяжуючого закону на увесь період зберігання підсудним у своїй домівці канабісу. На основі даного рішення голова одного із районних судів за аналогічних обставин зі зміною законодавства виніс тотожне рішення по справі про самовільне залишення військової частини чи місця служби, вчиненого в умовах воєнного стану.

Ключові слова: ретроспективне застосування обтяжуючого закону, триваюче продовжуване кримінальне правопорушення, зберігання наркотиків, самовільне залишення місця служби.

В статье доказано, что коллегия судей уголовной кассационной инстанции в нарушение требований ч. 1 и ч. 3 ст. 3 УК Украины источником уголовного законодательства признала не указанные нормы кодекса о «времени (периоде) совершения уголовного преступления, а собственное «изобретение» в виде своеобразной «каннабис-теории о дне совершения длящегося уголовного преступления в понимании всего периода его совершения», считая, однако, таким только день окончания хранения наркотиков. В силу этого в нарушение многочисленных требований национального и международного законодательства было ретроспективно распространено действие отягчающего закона на весь период хранения подсудимым в своем доме каннабиса. На основе данного решения председатель одного из районных судов при аналогичных обстоятельствах с изменением законодательства вынес тождественное решение по делу о самовольном оставлении воинской части или места службы, совершенного в условиях военного положения.

Ключевые слова: *ретроспективное применение отягчающего закона, продолжающееся уголовное правонарушение, хранение наркотиков, самовольное оставление места службы.*

O.A. Kirichenko, O.V. Kosarevska, I.O. Shapovalova Legal Lapses in the Form of Retrospective Application of an Aggravating Law for Ongoing Criminal Offenses

The article proves, that the panel of judges of the Second Judicial Chamber of the Criminal Court of Cassation of the Supreme Court in the decision of November 11, 2021 in case No. 220/1260/20 in violation of the requirements of Part 1 and Part 3 of Art. 3 of the Criminal Code of Ukraine recognized as a source of criminal legislation not specified norms of the code about «the time (period) of committing a criminal offense, but its own “invention” in the form of a kind of “cannabis theory about the day of commission of an ongoing criminal offense in the sense of the entire period of its commission”, considering, however, such only the day of the end of drug storage. Due to this, in violation of Part 2 of Art. 3, Part 1, 2, 3 of Art. 8, Part 3 of Art. 22, Part 1 of Art. 58, Part 3 of Art. 62 and others. of the Constitution of Ukraine, Part 2 of Art. 5 of the Criminal Code of Ukraine, Part 4 of Art. 17 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, the position of the widely recognized British lawyer A.V. Dicey, paragraphs 44-51 and paragraph 52 of the report of the Venice Commission “Rule of Law”, Part 1 of Art. 7 of the Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms; established judicial practice: numerous decisions of the European Court of Human Rights, the Constitutional Court of Ukraine, the Criminal Court of Cassation and other courts of Cassation, the judges of this collegium, legally incompetent, retrospectively extended the effect of the aggravating law to the entire period of possession by the defendant in his home of a particularly dangerous drug - cannabis, in the absence in the case of evidence, and that with the entry into force of the new aggravating law, the defendant's intention to continue the already renewed criminal status changed accordingly. In the presence of this kind of evidence, it would be possible to talk about the emergence of grounds for substantiating such a new category of the general part of the Anticriminal Branch of Law, as an ongoing continuing criminal offense consisting of two or more identical episodes based on anticriminal laws of different degrees of severity, united by one purpose in the form of direct or indirect intention.

At the same time, actually on the basis of the indicated legally incompetent decision of the Cassation Court, the chairman of the Dobrovelichkiv district court of the Kirovohrad region with the surname I.P. Master indicative of the judicial situation under analysis under similar circumstances, with a change in the legislation, decide the same decision in the case of committing an ongoing criminal offense of voluntarily leaving a military unit or place of service, committed under martial law.

Keywords: *the retrospective application of an aggravating law, the continuing ongoing criminal offense, the drug storage, the voluntary leaving the place of service.*

Постановка проблеми. 27 січня 2023 р. набрав чинності закон від 13 грудня 2022 р. № 2839-IX, що посилив кримінальну відповідальність за правопорушення щодо військовослужбовців [19]. У зв'язку із

викладеним не передбачуване виникли великі проблеми із застосування положень даного закону, перш за все, щодо триваючих кримінальних правопорушень, коли переважна більшість судів продовжували усталену

практику про неможливість розповсюдження дії норм цього закону на увесь період вчинення тих триваючих військових кримінальних правопорушень, що розпочалися до прийняття чи набрання сили цим законом і продовжилися після [1; 5; 6; 16; 17; та ін.]. Але з'явилися й окремі судові рішення, у т.ч. й вищої судової інстанції [15; 24 та ін.], якими в порушення вимог в супереч вимогам ч. 2 ст. 3, ч. 1, 2. 3 ст. 8, ч. 3 ст. 22, ч. 1 ст. 58 та ч. 3 ст. 62 Конституції України [10] та ч. 1 і ч. 3 ст. 3, ч. 2 ст. 5 КК України [12] замість часу вчинення кримінального правопорушення свавільно для кримінальних правопорушень взято за основу лише день закінчення триваючого кримінального правопорушення із ретроспективним розповсюдженням дії вказаного обтяжуючого закону на увесь період вчинення такого роду кримінальних правопорушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У той же час публікації, в яких би обґрунтовувалась юридична некомпетентність та свавільність такого роду судових рішень, відсутні, а чисельні опоненти даного обтяжуючого закону цих проблем також не піднімали [11; 25; та ін.], не виключене й тому, що ще не могли ніяк передбачити їх появу. Спроба О.А. Кириченко і І.В. Бондаренко запропонувати стисле обґрунтування причин появи та шляхів усунення такого роду судових недоліків у спільній доповіді «Обґрунтування наявності істотних судових помилок при застосуванні принципу недопустимості зворотної сили обтяжуючого закону за триваючими кримінальними правопорушеннями» на XV міжнародній конференції «Закарпатські правові читання. Право як інструмент стійкості та розвитку в умовах сучасних цивілізаційних викликів», що мала пройти 27 квітня 2023 р. на юридичному факультеті Ужгородського національного університету, виявилася невдалою, оскільки після усунення всіх вказаних оргкомітетом недоліків, що стосувалися лише оформлення тез, все ж таки 10 квітня 2023 р. отримано псевдонакову відписку про те, що тези не пройшли рецензування і не допущені до участі у даній конференції.

Невирішені раніше проблеми. З урахуванням викладеного виникла гостра

потреба обґрунтувати професійну неспроможність фактично злочинних випадків ретроспективного застосування українськими судами обтяжуючого закону по триваючих кримінальних правопорушеннях та оприлюднити ці результати у фаховому науковому виданні з метою започаткування відповідної коректної наукової дискусії з розробки загальноновизнаного варіанту вирішення даної проблеми та негайного усунення вказаних випадків суддівської вакханалії та свавілля.

Метою статті є обґрунтування професійної неспроможності фактично злочинних випадків ретроспективного застосування українськими судами обтяжуючого закону по триваючих кримінальних правопорушеннях та оприлюднення цих результатів у фаховому науковому виданні з метою започаткування відповідної коректної наукової дискусії по розробці загальноновизнаного варіанту вирішення даної проблеми та негайного усунення вказаних випадків суддівської вакханалії та свавілля.

Виклад основного матеріалу. 29 березня 2023 р. голова Добровеличківського районного суду Кіровоградської області із показовим для судової ситуації, що аналізується, прізвищем І.П. Майстер відмовив у затвердженні угоди між обвинуваченим і прокурором про визнання винуватості та застосування судом узгодженої міри покарання на основі положень ч. 1 ст. 75 КК України за вчинення триваючого кримінального правопорушення із самовільного залишення військової частини або місця служби, вчиненого в умовах воєнного стану з 11 листопада 2022 р. по 2 лютого 2023 р. і передбаченого ч. 5 ст. 407 КК України [12], коли 27 січня 2023 р. набрав чинності закон від 13 грудня 2022 р. № 2839-IX [19], що заборонив застосування положень, у т.ч. й ч. 1 ст. 75 КК України, за даною категорією кримінальних правопорушень [24].

Причому у справі були відсутні будь-які докази того, що у підсудного протягом вчинення ним цього триваючого кримінального правопорушення після вступу у силу даного обтяжуючого закону наприкінці періоду тривання вказаного правопорушення переформувався новий умисел на продовження самовільного залишення військової частини або місця служби, вчиненого в умовах воєнного

стану, вже на основі цього обтяжуючого закону. І тоді б з'явилися підстави для обґрунтування появи такої нової категорії загальної частини Антикримінальної галузі права, як триваюче продовжуване кримінальне правопорушення, що складається з двох і більше тотожних епізодів на основі різних за ступенем тяжкості антикримінальних законів, об'єднаних однією метою у формі прямого чи непрямого умислу.

Але, щоб «майстри» та інші представники, на думку О.А. Кириченко, що детально обґрунтовується далі, української фактично псевдосудової системи не могли на підставі даної нової правової категорії звільняти від антикримінальної відповідальності тих осіб, які самовільно залишили військову частину чи інше місце служби і протягом дії кожного із законів на протязі кожного із тотожних епізодів, об'єднаних єдиним умислом, були менше тих строків, що вказані у диспозиції відповідної частини ст. 407 КК України, або вчинили інше подібне кримінальне правопорушення, треба наголосити на тому, що згідно вимог ст. 5 КК України закон, що пом'якшує відповідальність чи іншим чином поліпшує положення особи, має зворотну силу і має поширюватися й перспективно чи ретроспективно на увесь період вчинення триваючого продовжуваного кримінального правопорушення. Тому й за таких підстав треба застосовувати перспективно і ретроспективно лише закон, що пом'якшує відповідальність чи іншим чином поліпшує положення особи, описуючи вже ж такі відповідним чином фактичні обставини вчинення кримінального правопорушення у частині формування нового чи нових, але поєднаних між собою загальною метою умислів по кожному з такого роду тотожних епізодів.

Також не можна не підкреслити, що ретроспективне застосування «майстром» та іншими представниками української судової системи закону, що обтяжує чи іншим чином погіршує положення особи, на основі хоча б у вимог ч. 2 ст. 68 Конституції України про те, що незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності [10], за відсутності у справі доказів про формування умислу на основі закону, що обтяжує відповідальність чи іншим чином погіршує положення особи, фактично означає так зване «объективное вменение»,

тобто притягнення до відповідальності за принципом «була б людина, а стаття найдеться»

В основу ж цитованого некомпетентного рішення голови районного суду були покладені аналогічні юридичне абсурдні положення мотивувальної частини постанови колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного суду від 11 листопада 2021 р., справа № 220/1260/20, провадження № 51-3077км21, про засудження особи за незаконне придбання і зберігання у своєму будинку протягом певного часу особливо небезпечного наркотичного засобу канабісу, за законом, що посилював покарання і вступив у силу лише наприкінці цього періоду [15].

Тобто, судді колегії суддів ККС Верховного Суду і внаслідок цього й голова районного суду відверто юридично, точніше конституційне, некомпетентне прийшли до абсурдного висновку про те, що часом вчинення триваючого кримінального правопорушення є не увесь період його вчинення, а лише день завершення даного діяння і власне на весь період його вчинення ще й цинічно поширили зворотну дію закону, що вступив у силу наприкінці цього періоду і посилював покарання!!!! А вимоги ч. 1 ст. 7 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод забороняють призначати більш суворе покарання ніж те, що має бути застосоване на час вчинення кримінального правопорушення [9].

В основу такого висновку, як вважає О.А. Кириченко, були покладені наступні очевидні юридичні ляпсуси і суперечності мотивувальної частини даної постанови. З однієї сторони, правильно наголошується на тому, що «закон № 2617-VIII від 22 листопада 2018 р. [18], яким було внесено погіршуючі зміни до санкції ч. 1 ст. 309 КК України (і вступив в силу 1 липня 2020 р.), не має зворотної сили» [15], і у поняття «час вчинення триваючого злочину» має включатися увесь проміжок часу, протягом якого особа безперервно вчиняла триваюче діяння на стадії закінченого злочину» [15].

З іншої же сторони, в порушення вимог ч. 1 і ч. 3 ст. 3 КК України про те, що «законодавство України про кримінальну відповідальність становить Кримінальний кодекс України, який ґрунтується на

Конституції України та загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права», і «кримінальна протиправність діяння, а також його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються **тільки цим Кодексом**» [12], свавільно підмінили законодавче поняття «час вчинення кримінального правопорушення», під яким за ч. 3 ст. 4 КК України прямо «визнається **час** (тобто увесь період) **вчинення** особою передбаченої законом про кримінальну відповідальність дії або бездіяльності» [12], на **норму із власного «виробництва» рівня, по суті, пересічних громадян про поняття «день вчинення кримінального правопорушення»,** під яким відверто абсурдно і юридичне некомпетентне пропонується розуміти **лише день закінчення даного триваючого кримінального правопорушення** із не менш алогічним розповсюдженням на увесь час (період) його вчинення більш суворої редакції закону [15], ніж та, що існувала на початок і більшу триваючу частину його вчинення, коли власне у був сформований і існував без мін відповідний умисел і «злочинний стан», тим більше також за відсутності доказів про формування нового умислу і «злочинного стану» переслідуваної особи з моменту вступу в дію обтяжуючого кримінального закону [15].

Незважаючи на те, що у ч. 2 ст. 5 КК України прямо вказується, що «закон про кримінальну відповідальність, що встановлює кримінальну протиправність діяння, посилює кримінальну відповідальність або іншим чином погіршує становище особи, не має зворотної дії в часі» [12], тобто **на протязі всього часу вчинення кримінального правопорушення** за вже цитованою ч. 3 ст. 4 КК України [12], на власне який і цинічно та юридично некомпетентне судді вказаної судової палати і «судовий майстер» районного суду й розповсюдили дію відповідних обтяжуючих законів [15; 24].

Тому саме викладені очевидні суперечності мотивувальної цього рішення колегії суддів ККС Верховного суду дали підстави О.А. Кириченку не вважати абсурдним навіть припущення про те, що перед та у процесі написання даного рішення судді колегії суду, скоріше за все, **вирішили провести особисте дослідження речових доказів шляхом їх вживання у такій кількості, яка б могла**

сформувати їхнє внутрішнє переконання у тому, що засуджений придбав і зберігав певного часу дійсно якісний канабіс!!!!??? Іншим чином такі істотні, цинічні та абсурдні суперечності судового рішення, тим більше так званої вищої судової інстанції, важко пояснити.

Ще більш свавільною виглядає дана відверто юридичне некомпетентна позиція колегії суддів власне Другої судової палати ККС Верховного суду тому, що трохи пізніше колегія суддів цієї ж судової палати у постанові від 21 грудня 2021 р. по справі № 426/4030/18 викладала вже усталений підхід, підкресливши, що застосування закону № 2046-VIII, що «іншим чином погіршує становище особи» у частині триваючого відбуття покарання, після закінчення дії 21 червня 2017 р. попереднього закону № 838-VIII від 26 листопада 2015 р. є неприпустимим, оскільки власне попередній більш м'який «закон № 838-VIII **має переживаючу (ультраактивну) дію**» [16].

А раніше як дана касаційна інстанція у чисельних постановах по триваючих і не триваючих кримінальних правопорушеннях чи процесу винесення рішення чи відбуття покарання [8; та ін.¹], так й інші касаційні інстанції Верховного суду [5; 17; та ін.] також займали безкомпромісну позицію з приводу визнання ретроспективної та перспективної дії лише закону, що пом'якшує чи іншим чином покращує правовий статус особи, а закон, що обтяжує чи іншим чином погіршує правове

¹ Взяти хоча б останні постанови від 28 жовтня 2020 р. по справі № 927/2891/20 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/92571127>), 23 грудня 2021 р. по справі № 571/1737/18 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/102339632>), 8 грудня 2021 р. по справі № 447/2555/18 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/101873505>), 8 грудня 2021 р. по справі № 578/648/16-к (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/101913235>), 7 грудня 2021 р. по справі № 643/11672/17 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/101809084>), 7 грудня 2021 р. по справі № 357/11366/18, (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/101990847>) 25 листопада 2021 р. по справі № 759/6691/20 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/101473348>), 23 листопада 2021 р. по справі № 442/3269/17 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/101712272>), 10 листопада 2021 р. по справі № 127/3712/17 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/101100240>) та ін.

становище особи, застосовували тільки перспективне.

Наприклад, у постанові касаційної інстанції по кримінальній справі 5-бкс зазнавалось, що особа, яка вчинила передбачений ч. 3 ст. 212 КК злочин до набрання законом № 4025-VI чинності і засуджується після 17 січня 2012 р., з урахуванням вимог статті 5 КК та принципу правової визначеності, не може бути у гіршому становищі, ніж особи, які вчинили такий саме злочин, засуджені і відбували покарання до набрання цим законом чинності [8], а постанові від 19 червня 2018 р. по справі № 820/5348/17 у формі адміністративного судочинства - про те, що **розпочатий процес реалізації права** (у контексті досліджуваної проблеми – реалізації права правопорушника на захист від необґрунтованого засудження за більш тяжке кримінальне правопорушення – О.К., О.К., І.Ш.), **за загальним правилом, повинен бути завершений за чинним на момент початку такого процесу закону** (крім випадків, якщо у самому законі не визначений інший порядок), що узгоджується з принципом правової визначеності, і у спірних правовідносинах розроблення проекту землеустрою мало місце у 2013 році, відтак, даний проект має відповідати нормам, чинним станом на цей період [17]; та ін.² [5].

І такий стан справ О.А. Кириченко принципово не дивує, якщо мати на увазі наявність у процедурі псевдоконкурсів із обрання цих та інших суддів біля **50 істотних порушень порядку проведення і встановлення їх результатів**. Так, на першому етапі псевдоконкурсу в касаційні суди від 7.11.2016 р. було призначено судьями КАС 10 двієчників за результатами виконання практичного завдання з 29 таких суддів; КГС - 10 з 29; і т. д., а на другому етапі цього ж псевдоконкурсу від 2.08.2018 р. у касаційні та антикорупційні суди ці результати виявилися ще більш цинічними. Зокрема, судьями Вищого антикорупційного суду України було призначено 20 з 27 кандидатів-двієчників за результатами практичного завдання, в т. ч. і

голова цього суду – О.В. Танасевич, яка працювала з 2002 р. помічником судді, а з 2012 р. - суддею Печенізького районного суду Харківської області !!!; а касаційного кримінального суду - 9 з 13, антикорупційної апеляційної палати - 5 з 11; КАС - 7 з 25; і т. д. [7, с. 72-73].

Скоріше за все, за аналогічною процедурою були обрані такого роду «майстри» на посади суддів та голів суду й інших українських судів!!!

Адже ж у відповідності до положень абз. 2 п. 2 рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням Національного банку України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 58 Конституції України (справа про зворотну дію в часі законів та інших правових актів) від 9 лютого 1999 р. № vd990209 vn1-рп/99. справа № 1-7/99, за загальновизнаним принципом права закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі. Цей принцип закріплений у ч. 1 ст. 58 Конституції України, за якою дію правового акта в часі треба розуміти так, що вона починається з моменту набрання цим актом чинності і припиняється з втратою ним чинності, тобто до події, факту застосовується той закон або інший правовий акт, **під час дії якого вони настали або мали місце** [20]

Також згідно із положеннями п. 2 рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статті 58 Конституції України, статей 6, 81 Кримінального кодексу України (справа про зворотну дію кримінального закону в часі) від 19 квітня 2000 року № vd20000419 vn6-рп/2000, справа № 1-3/2000, відповідно до частини першої статті 58 Конституції України закони та інші правові акти не мають зворотної дії в часі [19]. Суть зворотної дії в часі законів та інших правових актів полягає в тому, що їх приписи поширюються на правовідносини, які виникли до набрання ними чинності, за умови, якщо вони скасовують або пом'якшують відповідальність особи [21].

Аналогічну позицію Конституційний суд України застосовував й у низці інших рішень, зокрема, й у рішенні від 13 березня 2012 р., № 6-рп/2012, справа № 1-14/2012, коли ще раз

² Зокрема, у постановах колегії суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України від 8 липня 2015 р. по адміністративній справі № 732/48/15-а та ін. [5; та ін.].

було наголошено на тому, що у пункті 2 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» закону встановлено контроль за витратами, здійсненими особами у період з 1 липня 2011 р. до 31 грудня 2011 р., тобто за відносинами, які виникли до набрання чинності статтею 12 цього закону, чим порушено конституційну вимогу щодо незворотності дії в часі законів та інших правових актів [22]; та ін.

Тим більше, що й згідно із вимогами ч. 3 ст. 22 Конституції України при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод [10]. Також у відповідності до вимог ч. 3 ст. 8 Основного закону, норми Конституції України є нормами прямої дії. Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується [10].

У той же час, власне на початку «злочинного стану», про який теж йдеться у цитованому рішенні колегії суддів ККС Верховного суду [15], і який розпочинається власне із моменту початку вчинення триваючого кримінального правопорушення завершується формування умислу на вчинення певної триваючої дії чи бездіяльності на підставі чинного на цей час закону про кримінальну відповідальність, зміна якого, ще й напрямку погіршення, у силу цитованих вимог ч. 3 ст. 22 Конституції України [10] не може змінювати відповідним чином ще триваючі і незакінчені правовідносини між правопорушником і державою, а ці та інші положення Основного закону на підставі вимог ч. 3 ст. 8 Конституції України у разі суперечності з іншим законодавством мають застосовуватися напряду [10].

І для того, щоб зникли й будь-які підстави для тлумачення викладеного обґрунтування в протилежних напрямках, варто нагадати ще й положення ч. 3 ст. 62 Конституції України [10], що імплементовані у ч. 4 ст. 17 КПК України [13], згідно із якими усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь. А вимогами, перш за все, ч. 2 ст. 3 Конституції України закріплений пріоритет прав і свобод особи над інтересами держави, адже ж утвердження і забезпечення прав і свобод людини є власне головним обов'язком

держави і виключання, навіть для воєнного стану в державі, не встановлено [10].

Викладений підхід принципово підтримує і Європейський суд з прав людини, який, зокрема, у справі «Пухк проти Естонії» (Case of Puhk v. Estonia), заява № 55103/00, від 10 лютого 2004 р. зауважив, що за визначенням «продовжуваний» злочин (англ. – «continuing offence») – це вид злочину, що вчиняється протягом певного періоду часу (див. рішення у справі Еджер та Зейрек проти Туреччини (Ecer and Zeirek v. Turkey), § 33) [23]. Заявник же обвинувачується в умисній систематичній несплаті податків протягом певного періоду часу, а момент початку протиправної поведінки заявника мав місце до прийняття нової редакції інкримінованої йому статті. Тому національні органи влади ретроспективно застосували закон щодо поведінки, яка до викладення його у новій редакції ще не становила складу кримінального правопорушення. Отже, наявне порушення пункту 1 статті 7 Конвенції [§§ 32-34] [9; 27].

Такий достатньо обґрунтований підхід ЄСПЛ застосовував й у низці інших рішень, зокрема, по справі «М. проти Німеччини» (Case of M. v. Germany), заява № 19359/04, від 17 грудня 2009 р., в рішенні по якій суд нагадав, що у своїй практиці він проводить розмежування між заходом, який по суті становить покарання – і щодо якого застосовується абсолютна заборона зворотної дії кримінальних законів [14]; по справі «Мактуф І Дам'янович проти Боснії і Герцеговини» (Case of Maktouf and Damjanović v. Bosnia and Herzegovina), заяви №№ 2312/08, 34179/08, від 18 липня 2013 р. про те, що правило про відсутність зворотної дії закону щодо злочинів і покарань також міститься в Женевських конвенціях і в Додаткових протоколах до них (див. вище, пункт 43) [14]; та ін. [14].

Якщо розглянуті висновки ЄСПЛ застосувати до аналізованої практичної ситуації, то неможна обвинуваченого вважати винним за період вчиненого ним триваючого кримінального правопорушення із самовільного залишення військової частини або місця служби й після 27 січня 2023 р., коли набрав чинності вказаний закон від 13 грудня 2022 року № 2839-ІХ, що значно погіршує його правовий статус, який, як «злочинний стан», вже повністю

сформувався на рівні умислу ще станом на 5 грудня 2022 р., і не може бути свавільно замінений ними на один день із кваліфікацією фактично триваючого кримінального правопорушення («злочинного стану») на основі вже нового, до того ж ще й більш суворого, закону в супереч вимогам ч. 2 ст. 3, ч. 1, 2. 3 ст. 8, ч. 3 ст. 22, ч. 1 ст. 58 та ч. 3 ст. 62 Конституції України [10] та ч. 1 і ч. 3 ст. 3, ч. 2 ст. 5 КК України [12].

На підставі викладеного, **О.А. Кириченко доходить висновку про те, що незнання чи цинічне нехтування власне викладеними базисними положеннями Основного закону держави і свідчить про юридичну, перш за все конституційну, некомпетентність вказаних суддів Верховного і районного судів і призвели до появи цих істотних судових помилок.**

А ці істотні помилки чи цинічне нехтування, на думку даного автора, завдали суттєвих збитків як правовому статусу переслідуваних осіб, так й, без сумніву, авторитету української судової влади, навіть «майстри» якої фактично не мають системної юридичної освіти і відповідного рівня аналітичного мислення і Основним законом держави та у даному випадку у додаток ще й нормами базисного для правової кваліфікації даного діяння кодексу із дуже показовою промовною аббревіатурою, фактично власне як «КаКа України»³ [7, с. 145], цинічно хронічно нехтують ними чи порушують їх або, принаймні, розглядають названі правові акти, особливо конституцію держави, як вбачається, не інакше, ніж в якості вартового туалетного папірця!!!!???

Виходячи з розглянутого, **О.А. Кириченко наголошує і на тому, що скоріше за все, й вказані судді або керівництво відповідної судової установи щодо як Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного суду, так й Добровеличківського районного суду Кіровоградської області, врешті-решт зрозуміли, що «вскочили в халепу» і проявили відверту цілковиту юридичну**

некомпетентність. Адже ж прізвища суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного суду в постанові, що виставлена Єдиному державному реєстрі судових рішень, сховані за пресловутими

«ОСОБА_1 ОСОБА_2 ОСОБА_3» [15], а в каталозі судових рішень Добровеличківського районного суду Кіровоградської області й взагалі вказана ухвала не виставлена поміж інших судових рішень даного суду від 29 березня 2023 р. [24].

Обгрунтованої наявності суддівського свавілля та/чи вакханалії та/або відвертої непрофесійності не було б, коли існувала б можливість за відсутності будь-яких наслідків для самих суддів, у т.ч. й вищої судової інстанції, змінювати такого роду свої відверто юридичне некомпетентні судові рішення, незалежно від того, чи оприлюднені вони, чи ні.

І у даному випадку не треба ховатися й за пресловутим принципом *res judicata* і неможна вважати безапеляційним висновок Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанської комісії) за п. 46 доповіді «Верховенство права» про те, що остаточні рішення національних судів не повинні оспорюватись [2]. І що нібито цей принцип також вимагає виконання остаточних рішень судів. У приватних спорах виконання остаточних судових рішень може потребувати допомоги з боку державних органів на уникнення будь-якого ризику настання «приватного правосуддя», несумісного з правовладдям [2].

Адже ж чого варті такого роду остаточні, але відверто юридично некомпетентні судові рішення, що вже нібито неможна змінити або на зміну яких власним рішенням судді не мають права, хоча фактично не маючи системної юридичної освіти і відповідного рівня аналітичного мислення, **вказані судді як раз більш, ніж «приватне правосуддя», здійснювати не здатні!!!!???** Проте у цьому ж пункті вказаної доповіді достатньо виражено також наголошується і на тому, що системи, що допускають скасування остаточних рішень **без переконливих підстав з публічного інтересу** та дозволяють невизначеність у часі, є несумісними з принципом юридичної визначеності [2]. А значить, **якщо є достатньо**

³ Чого не могло б статися у разі появи за пропозицією О.А. Кириченко та інших представників наукової школи юриспруденції професора Аланкіра найбільш обгрунтованого найменування та по суті цього кодексу як власне антикримінальний [7, с. 137-138, 145; та ін.].

переконливі підстави, якими не можуть не вважатися ті, що обґрунтовані у даній публікації, то навіть Венеціанська комісія допускає можливість скасування будь-яких, у т.ч. й остаточних судових рішень, і такі дії будуть у повній мірі відповідати принципу юридичної визначеності і, як наслідок, й принципу верховенства права і, перш за все, цитованим та іншим вимогам ч. 2 ст. 3, ч. 1, 2, 3 ст. 8, ч. 3 ст. 22, ч. 1 ст. 58, ч. 3 ст. 62 та ін. Конституції України [10].

Та й Велика палата Верховного суду неодноразово наголошувала, на тому, що суди не повинні застосовувати положення правових актів (тим більше рішення й вищих судових інстанцій – О.К., О.К., І.Ш.), які не відповідають Конституції та законам України, незалежно від того, чи оскаржувались такі акти в судовому порядку, і чи є вони чинними на момент розгляду справи. Тобто, згідно з правовою позицією Верховного Суду, такі правові акти (як закони, так і підзаконні акти) не можуть застосовуватися навіть у випадках, коли вони є чинними (постанови від 12 березня 2019 р. по справі № 913/204/18, від 10 березня 2020 р. по справі № 160/1088/19) [1].

З урахуванням викладеного, якщо наведені та інші попередні рішення судових палат вищої судової інстанції безкомпромісно відстоювали правову позицію про те, що обтяжуючий закон не може бути застосований по триваючим кримінальним правопорушенням, що розпочалися до набрання ним сили, то й згадана колегія суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного суду не мала права ухвалювати аналізовану постанову від 11 листопада 2021 р. по справі № 220/1260/20 і повинна була б передати розгляд цієї справи із відповідною мотивацією на розгляд об'єднаної судової палати, а точніше, врешті-решт - Великої палати ВС, оскільки усталену правову позицію щодо неможливості розповсюдження дії обтяжуючого закону на триваючі кримінальні правопорушення, що розпочалися до набрання ним сили, раніше неодноразово висловлювали, як вже підкреслювалося, палати різних касаційних судів [1; 5; 6; 16; 17; та ін.].

Власне таку позицію займає і Велика палата ВС, підкресливши, зокрема, у дайджесті судової практики, що коли колегія суддів,

палата, яка розглядає кримінальне провадження в касаційному порядку, вважає за необхідне відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в раніше ухваленому рішенні Верховного Суду у складі об'єднаної палати ККС, то вона передає таке кримінальне провадження на розгляд цієї ж об'єднаної палати [6, с. 6].

У той же час, дуже насторожує і те, що навіть позиція існуючої Великої палати як найвищої української судової інстанції теж не є у контексті цитованих та інших вимог доповіді Венеціанської комісії послідовною та юридичне компетентною і тому такою, що у повній мірі відповідає принципам верховенства права і юридичної визначеності, зокрема, хоч б за першим критерієм А.В. Дайсі: «Жодна людина не може зазнавати покарання, окрім як у випадку явного порушення закону», і який **не повинен дозволяти карати особу ретроспективно**» [2, с. 3], віддзеркалилося щодо принципу юридичної визначеності та заборони свавілля відповідно у вимогах п. п. 44-51 та п. 52 вказаної доповіді Венеціанської комісії» [2, с. 11-12].

Більш того, А. Химчук підкреслює, що Велика палата — орган з кадровою ротацією, і тому не виключено, що зі зміною її складу можуть змінюватися й деякі її правові позиції [26]. А, як зауважує екссуддя даної палати О. Кібенко, їх значна кількість у справах (окремих думок) може свідчити про те, що **правові позиції в них є хиткими та можуть в майбутньому піддатися зміні (відступу від них)** [26].

Виходить, що навіть судді так званої Великої палати Верховного суду прямо визнають, що доля правопорушника у суді залежить не від існуючої правової регламентації, а від існуючих кадрів, тобто від того, на кого саме одягли суддівську мантию, або від суддівського свавілля!!!

А це, на думку О.А. Кириченка, і є закономірний прояв повної руйнації, точніше цілковитої професійної деградації, української судової системи як такої, що став вже невідворотним з погляду на вже згадану таку

відверто корупційну та іншим чином злочинну процедуру обрання суддів.⁴

Нажаль виявилися юридично, точніше конституційне, некомпетентними й чисельні опоненти ще даного законопроекту з обтяження

⁴ Заради ж справедливості, варто підкреслити, що сучасна практика більшості місцевих судів і за аналізованою категорією триваючих кримінальних правопорушень, за ч. 4 чи ч. 5 ст. 407 «Самовільне залишення військової частини або місця служби» КК України, все ж таки залишається вірною принципу верховенства права, зокрема, за виразом :

- Тернопільського міськрайонного суду у Тернопільській області від 14 березня 2023 р. по справі № 607/1293/23 про засудження ОСОБА_4 за ч. 4 ст. 407 КК України у тому, що він з метою тимчасового ухилення від військової служби, умисно вчасно не з'явився на службу до військової частини без поважних причин на 8 годину 30 хвилин 19 червня 2018 р., а прибув лише о 9 годині 50 хвилин 13 січня 2023 р., умисно вчинивши нез'явлення вчасно на службу без поважних причин, в умовах особливого періоду, військовослужбовцем, тобто кримінальне правопорушення передбачене ч. 4 ст. 407 КК України, в редакції закону № 194-VIII від 12 лютого 2015 р. При цьому без будь-якої аргументації щодо принципу неможливості застосування зворотної дії у часі обтяжуючих законів (адже у суду у такій ситуації достатньо виважено не виникло ніяких сумнівів з приводу обґрунтованості конституційних підвалин даного принципу – О.К., О.К.) був правильно застосований закон, що діяв на початок, а не на кінець даного триваючого кримінального правопорушення, яке закінчилося після прийняття обтяжуючого закону 13 грудня 2022 р. № 2839-IX, але до набуття чинності нової редакції даного закону 27 січня 2023 р. і застосував вимоги ст. 75 КК України [3];

- Костопільського районного суду Рівненської області від 5 квітня 2023 р. по справі № № 564/728/23 про засудження ОСОБА_4 за ч. 5 ст. 407 КК України. у тому, що він, будучи військовослужбовцем, вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 5 ст. 407 КК України, тобто самовільне залишення військової частини військовослужбовцем (крім строкової служби), вчинене в умовах воєнного стану, 29 вересня 2022 р. близько 7 год. 00 хв. самовільно залишивши розташування військової частини і лише 6 березня 2023 р. о 17 год. 00 хв. добровільно прибув для подальшого проходження військової служби. Проте підсудний також без будь-якої додаткової аргументації щодо застосування принципу неможливості зворотної дії обтяжуючого закону № 2839-IX, що вступив у силу 27 січня 2023 р. (оскільки і тут у суду також не виникло ніяких сумнівів щодо обґрунтованості конституційних підвалин даного принципу – О.К., О.К.), був на підставі положень ст. 75 КК України звільнений від відбування покарання у вигляді п'яти років позбавлення волі із випробуванням з іспитовим строком на 2 (два) роки [4]; та ін.

відповідальності військовослужбовців, зокрема, Т.В. Костогризенко як авторка відповідної петиції президенту держави [11]; М. Хавронюк – автор чисельних «контроверз» цього законопроекту [25]; та ін., які наводили будь-які інші аргументи, ніж викладені у дійсній публікації конституційні та інші підвалини застосування принципу зворотної дії лише закону або іншого правового акту, що пом'якшує чи іншим чином покращує правовий статус особи або іншого соціосуб'єкта, можливо і тому, що вони також ніяк не могли передбачити такої цинічної вакханалії, свавілля та юридичної некомпетентності «майстрів» та чисельних інших представників існуючої української судової системи у процесі застосування даного закону, особливо на прикладі триваючих кримінальних правопорушень.

Висновки. В якості підсумку О.А. Кириченко ще раз наголошує на тому, що **викладена відверто юридично некомпетентна позиція вказаної судової колегії і «суддівського майстра» цинічно порушують не лише викладені норми Основного закону, базисного для аналізованої ситуації кодексу та Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, а й суперечить усталеній позиції вищих судових інстанцій : Європейського суду з прав людини та Конституційного суду України і, що не менш прикро, й позиції як інших судових палат кримінального та інших касаційних судів, так ще й взагалі Великої палати ВС!!!!???**

І якщо стисло викласти проблему, що аналізується, доцільно вказати, що колегія суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного суду у рішенні від 11 листопада 2021 р. по справі № 220/1260/20 в порушення вимог ч. 1 і ч. 3 ст. 3 КК України джерелом кримінального законодавства визнала не вказані норми кодексу про «час (період) вчинення кримінального правопорушення, а власний «винахід», що з урахуванням фактичних витоків даної справи правильніше було б іменувати в якості «своєрідної «канабіс-теорії» про день вчинення триваючого кримінального правопорушення у розумінні всього періоду його вчинення», вважаючи, однак, таким лише день закінчення триваючого кримінального правопорушення.

І в силу викладеного в порушення ч. 2 ст. 3, ч. 1, 2, 3 ст. 8, ч. 3 ст. 22, ч. 1 ст. 58, ч. 3 ст. 62 та ін. Конституції України [10], ч. 2 ст. 5 КК України [12], ч. 4 ст. 17 КПК України [13], позиції загальноновизнаного британського юриста А.В. Дайсі [2, с. 6], п. п. 44-51 та п. 52 доповіді Венеціанської комісії «Верховенство права» [2, с. 11-12], ч. 1 ст. 7 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [5]; усталеної судової практики: чисельних рішень Європейського суду з прав людини у справах «Дікме проти Туреччини» [23], «Пухк проти Естонії» [27], «М. проти Німеччини», «Мактуф І Дам'янович проти Боснії і Герцеговини» та ін. [14]; Конституційного суду України від 9 лютого 1999 р. № vd990209 vn1-рп/99 [20], від 19 квітня 2000 р. № vd20000419 vn6-рп/2000 [21], від 13 березня 2012 р., № 6-рп/2012 [22] та ін.; другої судової палати ККС Верховного суду від 21 грудня 2021 р. по справі № 426/4030/18 [16], чисельних рішень цієї та інших судових палат ККС [8; та ін.], інших касаційних судів у рішеннях від 19 червня 2018 р., № 820/5348/17 [17]; та ін. [5]; юридичне некомпетентне ретроспективно ці судді поширили дію обтяжуючого закону на увесь період зберігання підсудним у своїй домівці особливо небезпечного о наркотику – канабісу [5]. П

Причому за відсутності у справі доказів й про те, що зі вступом у силу нового обтяжуючого закону у підсудного відповідним чином змінився умисел на продовження вже й оновленого злочинного стану. А за наявності такого роду доказів можна було б говорити про появу підстав для обґрунтування такої нової категорії загальної частини Антикримінальної галузі права, як **триваюче продовжуване кримінальне правопорушення**, що складається з двох і більше тотожних епізодів на основі різних за ступенем тяжкості антикримінальних законів, об'єднаних однією метою у формі прямого чи непрямого умислу.

Але і у такій ситуації не можна вину підсудного будувати на підставі вимог ч. 2 ст. 68 Конституції України про те, що незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності [10], оскільки це фактично означає так зване «об'єктивное вменение», а з двох чи можливо і більше законів, що діяли протягом вчинення триваючого кримінального правопорушення, підлягає застосуванню

протягом всього часу (періоду, проміжку часу) вчинення такого триваючого правопорушення закон чи частини різних законів або інших правових актів, що найбільш покращують правовий статус підсудного.

У той же час власне на основі вказаного юридичне некомпетентного рішення касаційної інстанції голова Добровеличківського районного суду Кіровоградської області із показовим для судової ситуації, що аналізується, прізвищем І.П. Майстер виніс аналогічне рішення по справі про вчинення триваючого кримінального правопорушення із самовільного залишення військової частини або місця служби, вчиненого в умовах воєнного стану.

Таким чином, у обох цих випадках має місце **цинічне порушення загальноновизнаного принципу неможливості зворотної дії закону, що краще за все розуміти в якості «загально правового принципу про лише перспективну дію правового акту, що погіршує правовий статус особи чи іншого соціосуб'єкта, а також про як перспективну, так й ретроспективну дію правового акту, що покращує правовий статус особи чи іншого соціосуб'єкта, в т.ч. дію, що переживає, у разі наявності, погіршувачий правовий акт, протягом всього періоду вчинення триваючого, продовжуваного чи триваючого продовжуваного правопорушення або ще не відбутого залишку певного виду карально-виховної антикримінальної чи іншого виду юридичної відповідальності: строку судимості, іншого обмеження правового статусу особи чи іншого соціосуб'єкта тощо».**

При цьому О.В. Косарівська та І.О. Шаповалова, авторська участь яких полягає в основному в обробці бібліографічних джерел та цитувань з них, не завжди підтримуючі висновки і деякий стиль викладу дійсної наукової статті О.А. Кириченком. підтримують її принципові положення про неможливість у будь-якій ситуації ретроспективної дії правового акту, що тим чи іншим чином погіршує правовий статус підсудного або інших учасників антикримінального чи інших видів судочинства, а також у необхідності започаткування відповідної коректної наукової дискусії з розробки загальноновизнаного варіанту вирішення даної проблеми і негайного усунення вказаних недоліків в українській судовій системі.

Список використаних джерел:

1. Велика Палата ВС: суди не повинні застосовувати положення нормативно-правових актів, які не відповідають Конституції та законам України, незалежно від того, чи оскаржувались такі акти в судовому порядку та чи є вони чинними на момент розгляду справи. URL: <https://constitutionalist.com.ua/velyka-palata-vs-sudy-ne-povynni-zastosovuvaty-polozhennia-normatyvno-pravovykh-aktiv-iaki-ne-vidpovidaiut-konstytutsii-ta-zakonom-ukrainy-nezalezno-vid-toho-chy-oskarzhuvalys-taki-akty-v-sudovomu-po/>.
2. Верховенство права. Доповідь, схвалена Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанською Комісією) на 86-му пленарному засіданні. Венеція. 25 – 26 березня 2011 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/CDL_AD_2011_003_rev_2011_04_04.pdf.
3. Вирок Тернопільського міськрайонного суду у Тернопільській області від 14 березня 2023 р. по справі № 607/1293/23 про засудження ОСОБА_4 за ч. 4 ст. 407 КК України. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109615235>.
4. Вирок Костопільського районного суду Рівненської області від 5 квітня 2023 р. по справі № 564/728/23 про засудження ОСОБА_4 за ч. 5 ст. 407 КК України. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110034267>.
5. Горох О.П. Аналіз судової практики застосування зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі та ін. *Практика застосування Верховним Судом України положень Загальної частини Кримінального кодексу України* / за заг. ред. А.А. Музики. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. С. 14-103.
6. Дайджест судової практики Великої палати Верховного суду (рішення внесені до ЄДРСР за період з 1.12.2019 р. по 31.12.2021 р.). Київ: ВС, 2019. 70 с. URL: https://su.arbitr.gov.ua/userfiles/media/Didgest_8.pdf.
7. Кириченко О. А., Ткач Ю.Д., Бондаренко І.В. Інновації юриспруденції в забезпеченні журналістської галузі права та медіабезпеки: монографія. Варшава: RS Global Sp.z O.O.; Київ: Видавець Назаров О. А., 2022. 2-ге вид. 1012 с.
8. Ковтюк Є.І., Трегуб Л.Ю., Лавровська І.Б. Аналіз судової практики застосування зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі (витяг). 2017. URL: <https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>.
9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: від 4 листопада 1950 р., ратиф. законом України № 475/97-ВР від 17 липня 1997 р. Дата набрання чинності для України 11 вересня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
10. Конституція України: закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141, зі змінами згідно із законом № 27-ІХ від 3 вересня 2019 р., ВВР, 2019, № 38, ст. 160. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.
11. Костогризенко Т.В. Ветувати закон № 8271 щодо посилення покарання військовослужбовців: електронна петиція. Дата оприлюднення: 15 грудня 2022. URL: <https://petition.president.gov.ua/petition/173526>.
12. Кримінальний кодекс України : закон України від 5 квітня 2001 р., № 2341-ІІІ. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, № 25–26, ст. 131, зі змінами згідно із законом № 2839-ІХ від 13 грудня 2022 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
13. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України, 2013. № 9-10, ст. 88, зі змінами згідно із законом № 2858-ІХ від 12 січня 2023 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
14. Огляд практики Європейського суду з прав людини щодо розгляду заяв про порушення статті 7 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у кримінальних провадженнях. Київ: Вищий антикорупційний суд, 2019. 34 с.

15. Постанова колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 11 листопада 2021 р., справа № 220/1260/20, провадження № 51-3077 км 21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101211516>.

16. Постанова колегії суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України від 8 липня 2015 р., № 732/48/15-а. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/46803612>.

17. Постанова колегії суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України від 19 червня 2018 р., № 820/5348/17. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/74785076?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01.

18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: закон від 22 листопада 2018 р., № 2617-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 17, ст. 71, зі змінами згідно із законом від 3 грудня 2019 р., № 321-IX, вступив в силу 1 липня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>.

19. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці: закон від 13 грудня 2022 р., № 2839-IX, вступив в силу 27 січня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2839-20#Text>.

20. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням Національного банку України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 58 Конституції України (справа про зворотну дію в часі законів та інших нормативно-правових актів) від 9 лютого 1999 р. № vd990209 vn1-рп/99, справа № 1-7/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-99#Text>.

21. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статті 58 Конституції України, статей 6, 81 Кримінального кодексу України (справа про зворотну дію кримінального закону в часі) від 19 квітня 2000 року № vd20000419 vn6-рп/2000, справа № 1-3/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-00#Text>.

22. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 2 частини першої статті 7, пункту 2 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 13 березня 2012 р., № 6-рп/2012, справа № 1-14/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-12#Text>.

23. Рішення ЄСПЛ у справі «Дікме проти Туреччини». Комюніке Секретаря Суду (Judgment in the case of Dikme v. Turkey). URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=272>.

24. Ухвала судді Добровеличківського районного суду Кіровоградської області І.П. Майстер від 29 березня 2023 р. про відмову у затвердженні угоди угода між прокурором та обвинуваченим про визнання винуватості по кримінальній справі по ч.5 ст.407 КК України. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court/1105/>.

25. Хавронюк М. Посилення кримінальної відповідальності військовослужбовців. Про суперечності нового закону. 01.02.2023. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/posylennya-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-vijskovosluzhbovtziv-pro-superechnosti-novogo-zakonu/>.

26. Химчук А. Справи, які розділили Велику палату, січень, 2021. URL: <https://dejure.foundation/grand-chamber>.

27. European Court of Human Rights (55103/00). Court (Fourth Section). Judgment (Merits and Just Satisfaction). CASE OF PUHK v. ESTONIA. URL: https://www.stradalex.com/en/sl_src_publ_jur_int/document/echr_55103-00.

References:

1. Velyka Palata VS: sudy ne povynni zastosovuvaty polozhennia normatyvno-pravovykh aktiv, yaki ne vidpovidaiut Konstytutsii ta zakonam Ukrainy, nezalezhno vid toho, chy oskarzhuvalys taki akty v sudovomu

poriadku ta chy ye vony chynnymy na moment rozghliadu spravy. URL: <https://constitutionalist.com.ua/velyka-palata-vs-sudy-ne-povynni-zastosovuvaty-polozhennia-normatyvno-pravovykh-aktiv-iaki-ne-vidpovidaiut-konstytutsii-ta-zakonom-ukrainy-nezalezchno-vid-toho-chy-oskarzhuvalys-taki-akty-v-sudovomu-po/>.

2. Verkhovenstvo prava. Dopovid, skhvalena Yevropeiskoiu Komisiieiu “Za demokratiiu cherez pravo” (Venetsianskoiu Komisiieiu) na 86-mu plenarnomu zasidanni. Venetsiia. 25 – 26 bereznia 2011 r. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/CDL_AD_2011_003_rev_2011_04_04.pdf.

3. Vyroky Ternopil'skoho miskraionnoho sudu u Ternopil'skoi oblasti vid 14 bereznia 2023 r. po spravi № 607/1293/23 pro zasudzhennia OSOBA_4 za ch. 4 st. 407 KK Ukrainy. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109615235>.

4. Vyroky Kostopil'skoho raionnoho sudu Rivnenskoj oblasti vid 5 kvitnia 2023 r. po spravi № 564/728/23 pro zasudzhennia OSOBA_4 za ch. 5 st. 407 KK Ukrainy. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110034267>.

5. Horokh O.P. Analiz sudovoi praktyky zastosuvannia zvorotnoi dii zakonu pro kryminalnu vidpovidalnist u chasi ta in. *Praktyka zastosuvannia Verkhovnym Sudom Ukrainy polozhen Zahalnoi chastyny Kryminalnoho kodeksu Ukrainy* / za zah. red. A.A. Muzyky. Kyiv: “Tsentr uchbovoi literatury”, 2017. S. 14-103.

6. Daidzhest sudovoi praktyky Velykoi palaty Verkhovnoho sudu (rishennia vneseni do YeDRSR za period z 1.12.2019 r. po 31.12.2021 r.). Kyiv: VS, 2019. 70 s. URL: https://su.arbitr.gov.ua/userfiles/media/Digest_8.pdf.

7. Kyrychenko O. A., Tkach Yu.D., Bondarenko I.V. Innovatsii yurysprudentsii v zabezpechenni zhurnalistskoi haluzi prava ta mediabezpeky: monohrafiia. Varshava: RS Global Sp.z O.O.; Kyiv: Vydavets Nazarov O. A., 2022. 2-he vyd. 1012 s.

8. Kovtiuk Ye.I., Trehub L.Yu., Lavrovska I.B. Analiz sudovoi praktyky zastosuvannia zvorotnoi dii zakonu pro kryminalnu vidpovidalnist u chasi (vytiah). 2017. URL: <https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>.

9. Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod: vid 4 lystopada 1950 r., ratyf. zakonom Ukrainy № 475/97-VR vid 17 lypnia 1997 r. Data nabrannia chynnosti dlia Ukrainy 11 veresnia 1997 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

10. Konstytutsiia Ukrainy: zakon Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 1996, № 30, st. 141, zi zminamy zghidno iz zakonom № 27-IX vid 3 veresnia 2019 r., VVR, 2019, № 38, st. 160. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.

11. Kostohryzenko T.V. Vetuvaty zakon № 8271 shchodo posylennia pokarannia viiskovosluzhbovtziv: elektronna petytsiia. Data opryliudnennia: 15 hrudnia 2022. URL: <https://petition.president.gov.ua/petition/173526>.

12. Kryminalnyi kodeks Ukrainy : zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 r., № 2341-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*, 2001, № 25–26, st. 131, zi zminamy zghidno iz zakonom № 2839-IX vid 13 hrudnia 2022 r. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

13. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : zakon Ukrainy vid 13 kvitnia 2012 r. № 4651-VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2013. № 9-10, st. 88, zi zminamy zghidno iz zakonom № 2858-IX vid 12 sichnia 2023 r. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

14. Ohliad praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny shchodo rozghliadu zaiav pro porushennia statii 7 Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod u kryminalnykh provadzhenniakh. Kyiv: Vyshchyi antykoruptsiinyi sud, 2019. 34 s.

15. Postanova kolehii suddiv Druhoi sudovoi palaty Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 11 lystopada 2021 r., sprava № 220/1260/20, provadzhennia № 51-3077 km 21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101211516>.

16. Postanova kolehii suddiv Sudovoi palaty v administratyvnykh spravakh Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 8 lypnia 2015 r., № 732/48/15-a. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/46803612>.

17. Postanova kolehii suddiv Sudovoi palaty v administratyvnykh spravakh Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 19 chervnia 2018 r., № 820/5348/17. URL:

https://verdictum.ligazakon.net/document/74785076?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl01.

18. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo sproshchennia dosudovoho rozsliduvannia okremykh katehoriï kryminalnykh pravoporushen: zakon vid 22 lystopada 2018 r., № 2617-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*, 2019, № 17, st. 71, zi zminamy zghidno iz zakonom vid 3 hrudnia 2019 r., № 321-IX, vstupyv v sylu 1 lypnia 2020 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>.

19. Pro vnesennia zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia, Kryminalnoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo osoblyvostei nesennia viiskovoi sluzhby v umovakh voiennoho stanu chy v boioyii obstanovtsi: zakon vid 13 hrudnia 2022 r., № 2839-IX, vstupyv sylu 27 sichnia 2023 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2839-20#Text>.

20. Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym zvernenniam Natsionalnoho banku Ukrainy shchodo ofitsiinoho tlumachennia polozhennia chastyny pershoi statii 58 Konstytutsii Ukrainy (sprava pro zvorotnu diu v chasi zakoniv ta inshykh normatyvno-pravovykh aktiv) vid 9 liutoho 1999 r. № vd990209 vn1-rp/99, sprava № 1-7/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-99#Text>.

21. Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam 46 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo ofitsiinoho tlumachennia polozhen statii 58 Konstytutsii Ukrainy, statei 6, 81 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy (sprava pro zvorotnu diu kryminalnoho zakonu v chasi) vid 19 kvitnia 2000 roku № vd20000419 vn6-rp/2000, sprava № 1-3/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-00#Text>.

22. Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam 53 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) punktu 2 chastyny pershoi statii 7, punktu 2 rozdil VIII “Prykintsevi ta perekhidni polozhennia” zakonu Ukrainy “Pro zasady zapobihannia i protydii koruptsii” vid 13 bereznia 2012 r., № 6-rp/2012, sprava № 1-14/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-12#Text>.

23. Rishennia YeSPL u spravi “Dikme proty Turechchyny”. Komiumike Sekretaria Sudu (Judgment in the case of Dikme v. Turkey). URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=272>.

24. Ukhvala suddi Dobrovelychkivskoho raionnoho sudu Kirovohradskoi oblasti I.P. Maister vid 29 bereznia 2023 r. pro vidmovu u zatverdzhenni uhody uhoda mizh prokurorom ta obvynuvachenym pro vyznannia vynuivatosti po kryminalnii spravi po ch. 5 st. 407 KK Ukrainy. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court/1105/>.

25. Khavroniuk M. Posylennia kryminalnoi vidpovidalnosti viiskovosluzhbovtziv. Pro superechnosti novoho zakonu. 01.02.2023. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/posylennya-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-vijskovosluzhbovtziv-pro-superechnosti-novogo-zakonu/>.

26. Khymchuk A. Spravy, yaki rozdilyly Velyku palatu, sichen, 2021. URL: <https://dejure.foundation/grand-chamber>.

27. European Court of Human Rights (55103/00). Court (Fourth Section). Judgment (Merits and Just Satisfaction). CASE OF PUHK v. ESTONIA. URL: https://www.stradalex.com/en/sl_src_publ_jur_int/document/echr_55103-00.